

EQUAL – BIBLIOTEKEN I ÖSTERGÖTLAND

Slutrapport

Bakgrund

Biblioteken är viktiga för mångfalden i samhället. De är öppna för alla och de är en mötesplats. Flyktingar och invandrare är flitiga besökare. För personer med funktionshinder har biblioteken en anpassad verksamhet.

På biblioteken kan man läsa och skaffa sig information om det mesta. På biblioteken finns redskap för var och en med vars hjälp man kan utveckla sin kunskap och kompetens.

Behoven av bibliotekets service kan se väldigt olika ut för människor inom en grupp. För att biblioteken ska kunna ge en bra och likvärdig service är det viktigt att bibliotekspersonalen ser människor främst som individer och inte som tillhörig en viss grupp.

Målsättning

Målgrupperna ska på egna initiativ och med egna förutsättningar använda biblioteket som mötesplats och ett forum för individuell kunskapsutveckling.

Målgrupperna var invandrare och personer med invandrarbakgrund samt personer med funktionshindret läs- och skrivsvårigheter.

Delmål för biblioteken

- att bibliotekspersonalen bemöter målgrupperna enligt ”likavärdes-perspektivet”
- att gammal (boken) och ny (databasen) medie- och informationsteknik utnyttjas bättre för att främja kunskapsutvecklingen inom målgrupperna.
- att biblioteken har en bättre förmåga att använda föreningskontakter, lokalradio och andra PR-medel för att marknadsföra biblioteket hos målgrupperna.

- att bibliotekets roll som mångfaldsarena är förankrad hos politiker, utbildningsanordnare och opinionsbildare.

Att nå målen tar lång tid. Projektet syftade till att starta processer som leder till förändringar.

Förberedelser

Projektet var en fortsättning på rapporten *Var femte låntagare: medieförsörjning på andra språk än svenska i Östergötlands och Jönköpings län, 2003*. Den innehåller en inventering av bibliotekens försörjning av medier samt ger förslag till handlingsplan för utveckling av verksamheten gentemot invandrare och personer med invandrabakgrund. Bl a föreslås att biblioteken beställer böcker till låntagare med invandrabakgrund utifrån deras individuella önskemål istället för att som tidigare rekvirera en deposition med blandat innehåll. När rapporten presenterades för biblioteken kom personalen med förslag och önskemål om insatser för en verksamhetsutveckling i rapportens anda.

Analyser av hur mångfald kommer in i arbetet på Länsbiblioteket gjordes.

En enkät om behovet av böcker, tidningar, AV-medier, databaser mm gjordes på biblioteken bland besökare med andra modersmål än svenska våren 2004.

Arbetsätt och arbetsmetoder

Nätverkande

Kontakter togs med representanter för andra projekt inom Mångfaldens Ansikte, Östergötlands Equalprojekt i syfte att hitta nya samarbetspartners och nätverk där biblioteken kan bedriva marknadsföring och få mer kunskap om målgruppernas behov. Projekt som vi hade kontakt med är Regional samverkan för planering av flyktingar och nyanlända, Växa i Norrköping, En röst sju språk och Samarbete förskollärare och modersmåls lärare m fl.

Diskussioner fördes med Komvux i Norrköping, Carlsund Utbildningscentrum samt regionalavdelningarna av Handikappförbundens samarbetsorgan och Förbundet Funktionshindrade mot Läs- och skrivsvårigheter om hur man ska arbeta för att utveckla verksamheten gentemot personer med funktionshindret läs- och skrivsvårigheter/dyslexi.

Inom bibliotekens regionala och nationella kontaktnät har nätverk utvecklats.

Information

Representanter för målgrupperna har informerats om biblioteket i syfte att marknadsföra detta men också för att ge mer kunskap till dem som redan besöker biblioteken. Informationssökningskursen Sök lätt på Internet genomfördes för vuxna invandrare från två kurser på olika nivåer vid Marieborgs Folkhögskola. Den ena gruppen elever gick

på gymnasiet, den andra en utbildning som var koncentrerad på svenska språket och det svenska samhället. Innan kursen startade gjordes en skriftlig enkät bland deltagarna och i slutet muntliga enkäter och utvärderingar.

Hemsidor om biblioteken på elva av de vanligaste invandrarspråken samt svenska ska produceras för att biblioteken ska kunna länka till dem på sina hemsidor. Texter på många olika språk har översatts och lagts ut på Länsbibliotekets hemsida för att kunna användas på skyltar, broschyrer och information på webben.

Visningar av Norrköpings Stadsbibliotek genomfördes för en grupp elever och mentorer från projektet Växa i Norrköping. Informationsträffar för modersmåls lärare från Interkulturella Språkenheten hölls på Norrköpings Stadsbibliotek vid flera tillfällen likaså en träff för förskolepersonal om modersmålet.

Samarbete

Samarbete har ägt rum med projektet Växa i Norrköping och med Marieborgs Folkhögskola för att genom dem nå eleverna som tillhör målgrupperna.

För att mer effektivt utnyttja de samlade nationella biblioteksresurserna har samverkan skett med Internationella biblioteket i deras projekt Virtuella Internationella Biblioteket om översättning och utläggning av informativa texter om biblioteket på många olika språk. Meningen är att biblioteken ska använda dem på skyltar, i broschyrer och på webb samt publika hemsidor.

Sinsemellan samarbetade biblioteken för att ta fram underlag till de texter som skulle översättas. Frågor som rör målgrupperna har också kommit upp i olika arbetsgrupper som biblioteken samverkar i.

Kompetensutveckling av bibliotekspersonal

Försök gjordes att få bibliotekspersonalen att delta i kompetensutveckling genom att erbjuda den kurs i att söka litteratur på andra språk som finns bland Länsbibliotekets kursutbud för bibliotekspersonal. Ett annat försök gjordes i december 2004 då de mindre biblioteken i södra Östergötland erbjöds att delta i workshopen Blåögd i Östergötland. Tyvärr var det inget bibliotek nappade på dessa erbjudande.

Resultat

Hur har användarna påverkats?

"Jag är jättenöjd med biblioteket och de bra möjligheter det finns att söka information på. Dessutom finns det ju böcker på alla möjliga olika språk."

Så sade en av deltagarna från informationssökningskursen 5 månader efter att den avslutats i en intervju på Norrköpings Stadsbiblioteks hemsida.

Genom muntliga enkäter och kommentarer under kurstillfällena framgick att deltagarna i informationssökningskurserna fick ut olika saker beroende på nivån i studierna. Den grupp som kom från gymnasiekursen lärde sig söka effektivare och ”upptäckte biblioteket”. För deltagarna i den andra gruppen handlade det mer om att få en inblick i vad Internet är för något och börja söka. För dem öppnades nya världar.

I och med skyltning på biblioteken och information på Internet får invandrare och personer med funktionshinder ökad tillgänglighet till biblioteken.

Informationen till förskolor i Norrköping gav till resultat att föräldrar kan låna barnböcker på sina modersmål på förskolor i Norrköping.

Hur påverkades biblioteken?

Genom arbetet med projektet aktualiserades mångfaldsfrågorna på olika sätt i bibliotekens arbete.

En mediaplan för försörjning av medier på andra språk än svenska utarbetades. Ett avtal mellan Länsbibliotek Östergötland och Linköpings Stadsbibliotek slöts om att 35% av de medier som köps för länets räkning ska vara på andra modersmål än svenska. Genom nätverkanter har biblioteken fått nya kontakter och kunskap om de många organisationer i länet som arbetar med mångfaldsfrågor.

Biblioteken vet mer om målgrupperna och om hur deras informationsbehov ser ut. Biblioteken vet mer om hur de ska arbeta med mångfaldsfrågor.

Personalen på Norrköpings Stadsbibliotek och Länsbibliotek har fått erfarenhet av att genomföra kurser i informationssökning för invandrare. Dessa erfarenheter kan man dela med sig av till andra bibliotek.

Det finns broschyrer, skyltar och texter på många olika språk och på lätt svenska som biblioteken kan använda i sin verksamhet i biblioteket och på webben.

Genom samarbetet med Internationella Biblioteket har projektets avsatta medel för översättningar räckt längre och ett utbyte av erfarenheter och kunskaper har skett.

Hur har projektet påverkat politiker, utbildningsanordnare och opinionsbildare?

För Marieborgs folkhögskolas del har samarbetet lett till att informationssökningskurser på Norrköpings Stadsbibliotek planeras för hela den pedagogiska personalen i höst. På Komvux i Norrköping och Carlsund Utbildningscentrum kommer ett utvecklingsarbete runt informationsförsörjningen till personer med läs- och skrivsvårigheter tillsammans med biblioteken i respektive kommun och Länsbiblioteket att äga rum.

Politiker och opinionsbildare har inte varit delaktiga i projektet .

Vad har påverkat projektprocessen?

Positivt	Negativt
Service till målgrupperna en etablerad arbetsuppgift på biblioteken innan projektet startade	Projektet pågick under en för kort tid för att hinna med alla bitarna.
Flera nätverk fanns att ingå i.	Projektet inte tillräckligt förankrat hos biblioteken innan det startade.

Spridning

Information om projektet finns på Länsbibliotek Östergötlands hemsida www.lansbibliotek.ostsam.se samt i tidskriften Biblioteken i Östergötland. Spridning av projektet sker via regionala och nationella diskussionslistor. Projektet presenterades vid seminariet Att påverka strukturer och processer den 10 maj 2005 arrangerat av Mångfaldens ansikten. Det finns också beskrivet i Equal Projektbanken www.mediaarbetarna.com/projektbanken/ samt på hemsidan Mångfaldens ansikten www.paraplyprojektet.se/default_2045.asp.

Linköping den 23 maj 2005

Marianne Lindberg
Länsbibliotek Östergötland